
ČLOVĚK A JEHO SVĚT

„Vzpomeň si na pramen, kdykoliv piješ“

Charakteristika vzdělávací oblasti

Člověk a jeho svět

Vzdělávací oblast je určena pro žáky 1. stupně. Tato oblast je rozdělena do třech vzdělávacích oborů: **PRVOUKA** (první období), **PŘÍRODOVĚDA** a **VLASTIVĚDA** (druhé období). Žáci si upevňují a rozšiřují nabyté informace o svém nejbližším okolí, vytvářejí si vztah k životu, k přírodě, k vlasti. K ostatním lidem i k sobě samým. Vytváří si předpoklady pro formování základních pracovních i režimových návyků a dává podněty k rozvoji schopností účelně organizovat čas práce, zábavy a odpočinku. Získávají odpovědnost za vlastní zdraví a bezpečnost. Postupně si uvědomují sounáležitost s lidmi, přírodou, věcmi i ději kolem sebe. Pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace.

Vzdělávací oblast je členěna do pěti tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme** (poznávání nejbližšího okolí, život v rodině, ve škole, dopravní výchova)
- **Lidé kolem nás** (základy vhodného chování, pomoc, tolerance, úcta, kultura, svět financí)
- **Lidé a čas** (orientace v dějinách a v čase, historie věcí a dějů)
- **Rozmanitost přírody** (živá a neživá příroda, vliv lidské činnosti na přírodu, ochrana přírody, životní prostředí)
- **Člověk a jeho zdraví** (biologické a fyziologické funkce a potřeby člověka, bio-psycho-sociální rovnováha života, hygiena, denní režim, výživa, mezilidské vztahy, zdraví a nemoc, poskytování 1.pomoci bio-psycho-sociální rovnováha života, bezpečné chování a vzájemná pomoc)

Do výuky zařazují učitelé co nejvíce vycházek, obrazového materiálu, různorodých praktických činností. Nabízí dětem didaktické hry orientované na dané učivo. Snaží se zapojit všechny smysly dětí a spojit vědomosti s citovými prožitky dětí. Organizují také často skupinovou práci.

Průřezová témata jsou do vzdělávacího oboru zařazena okrajově a aktuálně:

Enviromentální výchova (EV) – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí, základní podmínky života, **Multikulturní výchova (MKV)** - lidské vztahy, etnický původ, **Osobnostní a sociální výchova (OSV)** - osobnostní rozvoj - psychohygiena, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti, sociální rozvoj – poznávání lidí, mezilidské vztahy, **Výchova demokratického občana (VDO)** – principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výuka se realizuje většinou ve třídách a na vycházkách. V učebním plánu je této oblasti věnována tato časová dotace:

v 1. a 2. ročníku – PRVOUKA 2 hodiny týdně

ve 3. ročníku – PRVOUKA 3 hodiny týdně

ve 4. a 5. ročníku – PŘÍRODOPIS 1 hodina týdně, VLASTIVĚDA 2 hodiny týdně

Učitelé se dohodli na těchto zásadních **výchovných a vzdělávacích postupech**, které směřují k utváření klíčových kompetencí:

1.stupeň

Kompetence k učení - učitel

- Připravuje praktické cvičení, pokusy, exkurze, terénní cvičení
- Vede žáky k vhodnému používání pomůcek při pokusech
- Pomáhá řešit a třídit informace podle daných kritérií
- Učí žáky pracovat s encyklopediemi a různými zdroji informací

Kompetence k řešení problémů - učitel

- Společně s žáky třídí získané informace
- Učí žáky kolektivní diskuzi
- Organizuje akce mimo školu – škola v přírodě, vycházky, exkurze
- Zadává samostatné úkoly a referáty týkající se probírané látky

Kompetence občanské - učitel

- Řeší chování a postoje ve výuce
- Vede žáky k zájmu o kulturní akce v Líšni, v Brně
- Nabádá žáky k přemýšlení nad možnými změnami v jejich okolí – životní prostředí, ochrana přírody
- Učí žáky reprezentovat svoje názory
- Vede je k aktivnímu trávení volného času
- Vede žáky k tomu, aby nebyl lhostejný k projevům psychického a fyzického násilí

Kompetence pracovní - učitel

- Učí používat vhodné materiály, nástroje a vybavení při práci
- Vede žáky k ekologickému chování – třídění odpadu, sběr papíru, víček
- Vede žáky k udržování pořádku a příjemného pracovního prostředí

Kompetence komunikativní - učitel

- Vede žáky k práci ve skupinách a dohlíží na rozdělení pracovních rolí
- Dává žákům prostor k vyjádření vlastního názoru
- Pracuje s obrazovým materiálem
- Zadává referáty - vede žáky k samostatnému a sebevědomému vystupování

Kompetence sociální a personální - učitel

- Učí ohleduplnosti a vytváření kladných mezilidských vztahů, učí respektovat názory druhých
- Vytváří takové situace, kdy žák musí oddělovat podstatné od nepodstatného (konfliktní situace)
- Učí ovládat své chování a jednání
- Promýšlí prevenci proti šikaně a násilí
- Učí děti toleranci a sebeúctě

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací obor: Prvouka

Ročník: 1. – 3.

Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
Žák: ➤ vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možné nebezpečí v nejbližším okolí	➤ domov-místo, kde bydlím, adresa, telefon ➤ byt-místnosti, vybavení ➤ okolí bydliště-důležitá místa orientace, ochrana prostředí, vhodné chování ➤ škola-orientace,činnosti, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace		vycházky, plánky bytu a okolí školy
➤ začlení svou obec do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí	➤ obec-části, poloha v krajině, důležitá telefonní čísla, dopravní prostředky,značky ➤ Významné osobnosti		exkurze-knihovna, radnice, památky
➤ rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost	➤ krajina- typ,povrch, osídlení,doprava, průmysl, rekreace,ochrana životního prostředí ➤ orientace ve volné krajině- světové strany, práce s mapou, pozorování a popis	EV – vztah člověka k prostředí	vycházky, orientace s kompasem. příroda a kultura obce. ochrana životního prostředí v obci. životní styl – spotřeba věcí, odpady

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků	➤ rodina – příbuzenské vztahy,zvyky, chování,rozdělení rolí , rodinné akce a události,dodržování pravidel v rodině	MKV – lidské vztahy	udržovat tolerantní vztahy mezi lidmi, principy slušného chování

a vztahy mezi nimi			
➤ odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností	➤ profese rodičů – povolání, práce fyzická a duševní, práce a volný čas		
➤ projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům	➤ chování lidí – vlastnosti lidí, dodržování pravidel slušného chování, tolerance k druhým, vrozené biologické rozdíly mezi lidmi. ➤ jsem školák – školní režim a řád, rozvrh hodin, přestávky ➤ právo a spravedlnost – práva a povinnosti žáků	OSV – osobnostní rozvoj - psychohygienu, morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti MKV – etnický původ VDO – Občanská společnost a škola	předcházení problémům v mezilidských vztazích. odlišnost lidí a jejich vzájemná rovnost, různé způsoby života, odlišné myšlení

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti	➤ rok – roční období, měsíce, týden, dny v týdnu, svátky v roce ➤ znalost hodin – hodina, minuta, základní orientace v čase (ted', dříve včera...) ➤ rytmus života – fáze života od narození do stáří ➤ sestavení vlastního režimu dne – návyk na pravidelně se opakující činnosti ve škole i doma		
➤ pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem bydliště	➤ regionální památky – historická a památná místa v obci, kulturní a společenský život, nejznámější pověsti Brna, Líšně	VDO – principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	principy demokracie (zákon, právo, morálka) – od 2. ročníku

➤ uplatňuje základní poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí – porovnává minulost a současnost	➤ rozdíly mezi současností a minulostí v našem životě- bydlení, způsob života, zvyky, minulost kraje a předků, domov, rodný kraj	OSV – sociální rozvoj – poznávání lidí, mezilidské vztahy, kooperace, kompetice, komunikace OSV – morální rozvoj- řešení problémů a rozhodovací dovednosti	vzájemné poznávání ve skupině, péče o dobré vztahy

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	➤ rozdíly v přírodě během ročních období, rizika v přírodě spojená s ročními obdobími ➤ počasí, změny počasí – kalendář přírody, mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi		
➤ roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě	➤ rostliny a živočichové– znaky života , jejich životní potřeby a projevy, průběh života ➤ chráněné a ohrožené druhy ➤ hospodářská, domácí a volně žijící živočichové ➤ voda, vzduch – výskyt, vlastnosti, formy, význam pro život. Oběh vody v přírodě ➤ půda – vznik a vlastnosti, ochrana půdy	EV – ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí	les, pole, vodní zdroje, lidské sídlo. zemědělství životní prostředí, hospodaření s odpady
➤ provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů	➤ poznávání různých materiálů – dřevo, papír, kov, plast, sklo. ➤ látky a jejich vlastnosti – třídění, změny látek a skupenství, měření veličin s užíváním základních jednotek ➤ zásady bezpečnosti při práci	M – převod jednotek. OSV – osobnostní rozvoj -rozvoj schopnosti poznávání EV – základní podmínky života	cvičení smyslového vnímání (3. ročník) význam vody, vzduchu, půdy (3. ročník)

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím základních znalostí o lidském těle, projevuje vztah ke zdraví	➤ lidské tělo – životní potřeby a projevy, pohlavní rozdíly, vývoj jedince ➤ zdraví a nemoc – běžné nemoci a jejich příznaky, ochrana proti nemocem, očkování ➤ základní pravidla při užívání léků. ➤ zdravý denní režim, základní hygienické návyky. Měření teploty	OSV – osobnostní rozvoj -sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace	moje tělo, moje psychika, vztah k druhým. Plánování vlastního času, učení
➤ dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných, rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu	➤ drobná poranění, první pomoc, přivolání pomoci ➤ bezpečné chování v rizikovém prostředí, v silničním provozu ➤ základní dopravní značky, vybavení kola, druhy dopravy, způsob cestování, jízda autem ➤ chování v silničním provozu, chůze po chodníku, obytná zóna, autonehody,	besedy s policií ČR EV – lidské aktivity a problémy životního prostředí	dopad dopravy na životní prostředí. zařazení výukových programů na PC
➤ chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, požádá o pomoc pro sebe i jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek	➤ vzájemné seznamování lidí, vztahy mezi lidmi ➤ negativní projevy chování - šikana, týrání, sexuální zneužívání – jejich příčiny, předcházení a usměrňování ➤ řešení konfliktních situací. Přivolání pomoci	OSV – osobnostní rozvoj - seberegulace a sebeorganizace, psychohygiena OSV – morální rozvoj – hodnoty, postoje, praktická etika	cvičení sebekontroly a sebeovládání, zvládání stresových situací, hledání pomoci při potížích
➤ reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech	➤ chování člověka za mimořádných událostí – požární poplach, podezřelá zásilka, jaderný výbuch, chemický útok, bombový útok ➤ používání plynových masek. Evakuační plán školy		

OSV – osobnostní a sociální výchova
 VDO – výchova demokratického občana

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor: Vlastivěda, přírodověda
Ročník: 4. - 5.

ROZMANITOSTI PŘÍRODY

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
Žák: > objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka	> látky a jejich vlastnosti – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti látek porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek > voda a vzduch – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě; vlastnosti, složení a proudění vzduchu, jeho význam pro život > nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a jejich význam	EV – základní podmínky života (voda, ovzduší, půda; energie, přírodní zdroje)	
> vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období	> vesmír a Země – sluneční soustava, délka dne a noci, střídání ročních období > slunce a jeho planety, postavení Země – otáčení Země kolem své osy, pohyb Země kolem Slunce > slunce jako zdroj světla a tepla – základních podmínek života		návštěva planetária práce s globusem, kompasem – orientace na mapě podle světových stran
> zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismu prostředí	> rostliny, houby a živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka > životní podmínky – rozmanitost	EV – vztah člověka k prostředí (naše obec, náš životní styl, ekologické problémy, prostředí a zdraví, nerovnoměrnost života na Zemi)	

	podmínek života na Zemi; podnebí a počasí ➤ rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva		
➤ porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do konkrétních skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy	➤ rozlišování základních ekosystémů a uvedení jejich charakteristiky ➤ význam přírodních celků pro člověka (zemědělství, lesnictví,...) ➤ vztahy organismů a neživé přírody ➤ rozeznávání některých rostlin a živočichů daných ročních období	EV – ekosystémy (les, pole, vodní zdroje, moře a tropický deštný les, lidská obydlí, kulturní krajina)	exkurze do botanické a zoologické zahrady
➤ zhodnotí konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat	➤ ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy	EV – lidské aktivity a problémy živ. prostředí (průmysl, doprava, zemědělství , odpady a životní prostředí; ochrana přírody a kulturních památek změny v krajině, organizace jako EU, OSN)	příklady zásad ochrany přírody a životního prostředí jako celku a uplatnění v praktickém životě
➤ stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit	➤ rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi, mimořádné události způsobené přírodními vlivy, ochrana před nimi		
➤ založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu	➤ vést si o pozorování stručný záznam ➤ vyvozování závěrů z pozorování		vlastnosti látek (př. hmotnost, objem, čas, teplota...)

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu	➤ lidské tělo – základní stavba, funkce a projevy (povrch těla, opora těla, dýchací, trávicí, vylučovací, nervová soustava atd.) ➤ zdravá výživa – denní režim, pitný		pozorování povrchu těla lupou sledování dýchání ve vztahu k námaze zjišťování reakcí těla a

života	režim, správná výživa, výběr a uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pohybový režim, hygiena oblékání,		jeho čidel na podráždění
➤ rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození	➤ partnerství a rodičovství – základy lidské reprodukce, vývoj jedince		
➤ účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob	➤ péče o zdraví – denní režim, nácvik některých relaxačních postupů, vliv masmédií na denní režim, zdravý životní styl, ➤ vlastní péče o zdraví a jeho ochrana – postižení jedinci mezi námi	OSV – osobnostní rozvoj (psychohygiena – dobrá organizace času); sociální rozvoj (poznávání lidí – odlišnosti a chyby při poznávání)	
➤ uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události	➤ péče o zdraví – intimní, osobní a duševní hygiena, nákup a skladování poživatin ➤ mimořádné ohrožení a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén), požáry (příčiny a prevence vzniku), povodně, útoky teroristů, integrovaný záchranný systém	OSV – osobnostní rozvoj - sebepoznání a sebepojetí – moje tělo, moje psychika, zdravé a vyrovnané sebepojetí	modelové situace zaměřené na osvojování projevů úcty, vzájemné pomoci, vcítění se do problémů druhých
➤ předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek	➤ návykové látky a zdraví – návykové látky a jejich odmítání, hrací automaty a počítače, závislost, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií, hledání vhodnější činnosti, centra odborné pomoci	OSV – morální rozvoj (řešení problémů a rozhodovací dovednosti – řešení problémů a rozhodování)	legální a nelegální návykové látky – modelové situace zaměřené na nácvik asertivního chování
➤ uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou	➤ osobní bezpečí – bezpečné chování v rizikovém prostředí, krizová situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, označování nebezpečných látek, bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty ➤ zdravá výživa – sestavení jednoduchého jídelníčku a seznamu nápojů ➤ krizové situace – šikana, týrání, sexuální zneužívání ➤ osobní, intimní a duševní hygiena		

➤ rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc	➤ péče o zdraví – nemoc, zásady poskytování první pomoci při drobných poranění, prevence nemocí a úrazů ➤ přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku	OSV – morální rozvoj (hodnoty, postoje, praktická etika – projevy v chování lidí – odpovědnost, spolehlivost, pomáhající a prosociální chování)	základy obvazové techniky měření teploty osvojení způsobu podávání léků ošetření běžných poranění
➤ uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku	➤ základy sexuální výchovy – partnerství, manželství, rodičovství, rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, biologické a psychické změny v dospívání, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality, nemoci přenosné a nepřenositelné, ochrana před infekcemi přenosných kreví (hepatitida, HIV/AIDS) ➤ sexuální chování – nevhodnost užívání vulgárních slov, ochrana před sexuálním zneužíváním	VDO – občanská společnost a škola (demokratické vztahy ve škole) OSV – sociální rozvoj (mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy)	otevřená diskuse o intimních záležitostech – beseda se sexuálním odborníkem
➤ uvědomuje si rizika a vztahy mezi účastníky silničního provozu, hledá řešení krizových situací, zejména v roli cyklisty a chodce ➤ vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodce a cyklista	➤ povinná a doporučená výbava kola, technika jízdy, druhy křižovatek, cyklista v dopravních prostředcích, zásady správného chování v krizové situaci ➤ chodec – chůze po chodníku i mimo něj, pravidla při jízdě autem, prevence úrazu ➤ dopravní značky, pravidla silničního provozu, předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích		

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky

➤ Žák:určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	➤ domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště		
➤ určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě	➤ obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, orientační body a linie, světové strany		
➤ rozlišuje mezi náčrtu, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí	➤ mapy obecně zeměpisné a tematické - obsah, grafika, vysvětlivky	EV - ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí	
➤ vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického	➤ okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod Praha a vybrané oblasti ČR	OSV - rozvoj schopnosti poznávání	cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení řešení problémů
➤ zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	➤ Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, cestování	MKV - kulturní diference, lidské vztahy etnický původ, multikulturalita, princip sociálního smíru a solidarity EGS – Evropa a svět nás zajímá	jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, právo všech lidí žít společně, multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování
➤ rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam	➤ naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly, armáda ČR	VDO – občanská společnost a škola, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování, formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)	➤ rodina, postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny,	OSV - sociální rozvoj, mezilidské vztahy, komunikace	vzájemné poznávání se ve skupině,, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání východ v odlišnostech, chyby při poznávání lidí
➤ rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, odůvodní při konkrétních činnostech své názory, připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení	➤ soužití lidí, mezilidské vztahy, komunikace, obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, práce fyzická a duševní,		regulace vlastního jednání i prožívání chování podporující dobré vztahy, empatie, respektování, podpora, pomoc
➤ rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy	➤ chování lidí, vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, principy demokracie, pomoc sociálně slabým, ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům ➤ základní lidská práva a povinnosti, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, protiprávní jednání a korupce,	OSV – kooperace a kompetice - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci	
➤ orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	➤ vlastnictví, soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory a půjčky	MKV – lidské vztahy (princip slušného chování, tolerance a empatie, mezilidské vztahy)	nakupování, měny, obchod, mezinárodní obchodování
➤ poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)	➤ základní globální problémy – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí	VDO - formy participace občanů v politickém životě	

Lidé a čas

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: > pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	> orientace v čase a časový řád, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace	OSV - morální rozvoj – hodnoty, postoje, praktická etika	
> využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek	> péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost		návštěvy knihoven, galerií, botanické zahrady, kulturních památek
> rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik	> báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj	MKV - etnický původ	
> srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik	> současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života	EV - vztah člověka k prostředí	návštěva muzea
> objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	> státní svátky a významné dny		

OSV – osobnostní a sociální výchova

VDO – výchova demokratického občana

MKV – multikulturní výchova

EV – enviromentální výchova

EGS – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech